

Anul XXIX.— No. 29.

6 BANI IN TOATA ȚARA

LUNI, 16 IULIE 1912

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL: lei 2,60 ANUAL
— ABONAMENTELE SE FAC NUMAI PE UN AN —

A N U N T U R I:
Linia pe pagina 7 și 8 bani 20

PATRUNDEREA TORPILOARELOR ITALIENE IN DARDANELE. — (Vezi explicație)

SUMARUL

Literatură românească
 Samelia albă . . . de A. Dares
 Poveja » Al. Russo
 Cuferea judecării . . . » Aladin
 Ca în alte vremuri versuri . . . » P. Dănescu
Literatură străină
 Prima judecătă a lui Solomon J. Claretie
 Fermieră » Ph. Berthelier
 Hotel » Guy de Maupassant
 Cugețari » Carlyle
Cronici
 Convoiorii astronomici V. Anestin
 Cainii celebri » G. Scamis
Ilustrații
 Torpilărele italiene în Bărdăcile (în colori).
 Revista militară din Paris.
 Regina Angliei la o miză de cărți.
 Muzeul Național din Capitală.

JULES CLARETIE

Prima judecătă a lui Solomon

— Legendă arabă —

Solomon Hagul este un nume venerat de Arabi cunoscute de superstiție fricoasă. El e pentru ei regele regilor, cel mai puternic monarh din timpurile vechi, primul om după profet și laudă în legendele lor, dovezile judecătă lui, cum cei vechi cântă lucrările lui Hercule. Ascultați una din aceste legende ce povestitorul desertoșul face seara, supt cort, în ora repaosului, în timp ce caii urmăză cu ochi profundi soarele înflăcărat ce apuse departe în vestul ses.

I

În acel timp domnea în sfântul Ierusalim puternicul rege David. Iehova risipea poporului său binecăcerile fără sfîrșit și arca sfintă, în Sion, se naște supt apărarea Levitilor.

Într-o zi când soarele era frumos, oameni și femei tinere se plimbau pe muntele Măslinilor, în spatele templului, în fața colinei Bezeihă. Se duceau și veneau, tineri supt ochii bătrânilor carl se rezemau pe basatoane ca să moargă, căi eleganți erau îmbrăcați cu stofe scumpe de purpură și mantalele lor strălucesc de broderii de aur. Femeile învelite cu largi mitparati*, părul lor negru străbate într-un filei, cercel grec la urechi și gioiașele încălcări cu piele prețioase, trecuse aproape de vînturile lor, vîntul Siloe le ridică căpătă în mod indiscret lăsând să se vadă mesele sau nezem ce uinele purtau la nas.

Orașul se întindea la poalele muntelui; de o parte Sion, Arca de ocajina, la mijloc valea Kidnon. Un zid de patru sute palme, înconjura orașul cu o centură de pietre, se distingea în grămadă de case, construite ea mai mare parte în argila sau cărămidă, căteva suplăe palate în marmoră. Întunecat fort Sion ridică; ca o amenințare vîndurilor lui grozave și temperaturile păreau astăzi viață căpăt or. Apoi, trei străzile înguste ale orașului, pe reșete sau locurile publice, în străzile lungi, ca strada Brutariilor, Negătorilor de lăză sau piața înghesătorilor de vite, multimea se îmbărza, recurgând de la un bazar înalt, astupând prăvăliile cu furnicișura și cu murmurul care părea așa de mic dacă cineva îl contemplă sau îl asculta de foarte de sus.

Ce privești Abiathar? zise deodată un trecător unui tanăr om care sedea pe munte, gânditor și ochii fixați pe orizont, nu cauți în mulțimea mitparatului violet al frumusesei Nizad?

Acel care vorbea astfel era un om tanăr de abia 25 de ani, îmbrăcat cu o mantă roșie care acoperă o tunica de stofă fină. Mantaua avea patru colțuri, la care erau legate cun fir violet, după legea lui Moise, ciucuri ce trebuiau să-l amintească portuncile lui Iehova și să evite idolatria; gâtul său lung recădea pe umăr și era ca un val de lavă prin înădurile turbanului. El se rezemă neglijent pe un baston împodobit cu inel de aur, privea surâzând pe cel cel dincolo.

Nu, răspunse acesta, nu, Zebah, nu aștept de loc pe Nizad. Eu vîsez că locuiesc, trăind în Sion, pe când sunt încă Filistenii care se opune și eu îmi spu, într-o mână de om, bătălia este mai glorioasă de cât bestialul nostru alb.

— Îți place războiul, Abiathar?

— Eu urăsc înamicul lui Iehova.

— Prin profetul Moise, tu ai dreptate, Abiathar și necircumești merită moartea. Pe când fiicele Filistenilor le fac hătar — în favoarea pri-

virilor negre — de ură ce portă frăților și soților lor.

— Zebah, fiicele lui Gath și acele ale lui Ascalon sunt fete de oameni iar noi suntem copii lui D-zeu! Dar, adăuga înădăbu Abiathar, tu ai dreptate? La ce servește, să regrezi războiul? Nu pot să mă arăt curagiul singur, locuind în Sion, alături de Nizad?

— Ai? zise răzând Zebah, să-ți arăti curagiul! Într-adevăr pentru mine, tot este acolo; tu iubești gloria, ambiația și tu nu iubești de căt asta! Tot renumele este cu toate asta un viață care se evaporează ușor.

— Ce importă, dacă viață imbată? Da, eu iubesc omul, am placere de triumf, eu gem în odihnă mea, și ca numele de Abiathar să fie pronunțat cu onoare, eu voi cobori în ghețăria Siloe sărăci și tremur.

— Si căt timp vei sta acolo? spuse Zebah — cuntonă glumă. Vezi suporta frigul o oră?

— Da, în numele Domnului!

— O oră!

— Si Zebah începe să râdă.

— O oră, adevarat, repetă Abiathar.

— Eu iau ca mărtor pe Schefelat, zise Zebah, arătând un tanăr om care venea spre ei și eu pun rămasag pe 100 iherle de aur că tu nu vei putea sta o oră în ghețărie. Mulțimea, totdeauna încordată de distractiile, oamenii și femei erau adunați și ascultau.

— Minți Gelboa! strigă Abiathar, eu țiu rămasagul.

Iată că se despărți. Întâlnirea fu fixată a doua zi.

Când Abisag, mama lui Abiathar veni că dintrul unei flăcări în fața tuturor o promisiune atât de nebună, începu să plângă și rugă pe fiul ei să renunțe la acest proiect. Dar Abiathar fu neindupăcat.

Strigătul amorului propriu vorbește căteodată mai tare ca acel al conștiinței. Ziua sosi Abiathar sosi la Siloe, unde îl aștepta o multime curioasă.

Zebah aduse cea mai mare parte din amicii lui ca să-l facă martor de victoria sa.

— El bine! spuse el lui Abiathar, privește ghețăria! Îndrăznea la tu se întâde?

— Abiathar surâdea.

— El aruncă departe de el manta și intră până la hârchie în gheță. Spectatorii își răsuflare, susținând strigătele de nemulțumire. Ea adusese cu servitorii ei foc de jenacie și cuverturi însemne; aştepta să treacă ora ca să-l însăsoare în acelle stofe grele, bine încălzite, și lacrimi mari îl curgeau pe obrajii, pe elind ochii ei se purtau pe față galbenă vânătoare și aproape desfigurată a lui Abiathar. Nenorocitul, al cărui dinți clănușeau, simtea că un frig oribil, îl cuprinse până la rădăcina piciorului. El suferă într-un chip crud.

Vrea să strige, să chemă, dar gândul că se va vorbi mâine de curajul său îl susține și îl face să suporte tortura și tăcerea.

In fine, era treu.

Abiathar, învelit în cuverturi, Abiathar îngheță, îcapă și jumătate mor, și apropiat de focul de jenacie și îndată îngrijirea părintească îl readuse la viață. El deschise ochii, vîzând Zebah și din buzele lui albastrii ceru, tremurând încă și clănjanind dinții, prețul rămasagului.

II

Dar Zebah nu voi de loc să plătească.

— Voi dovedi că n-am fost de loc invins.

Cel dofi adversari se dusese înaintea lui David. Regele era în palatul lui, pe un tron de fildeș, într-o sală îmbrăcată cu lemn de cipru acacia, cedru de Santal adus din India și măslin. La dreapta sa surâdea Solomon fiul său: la stânga, sedea profetul Nathan. Levi și înarmăți, îl pă-

zeau și noapte, impiegați, acel care păzeau tezaurul lui, magazinurile și camioanele și cămpurile Schelela, proviziile de unde delemn, boala din valea Suron, cămările și măruntele vite după moșie, îl înconjurau în acel moment, și se vedea în capul lor reșurichi sau seful oamenilor.

— Vorbiti, spuse regele plângătorilor.

Înădăbu Abiathar povesti cum el a răstigat rămasagul propus de Zebah, stând timp de o oră îngropat în ghețărie.

David se întoarse către Zebah:

— Rege puternic, zise acesta, oca ce spune Abiathar este adevarat, dar trebuie cu să plătesc prețul unui rămasag, cănd mama lui i-a săjuat și căstiga?

— Mama mea! strigă Abiathar.

— Abisag, adăosc Zebah n-a adus ea lângă ghețărie stofe încălzitoare să îndulcă frigul ce trebuia să-l simți?

— Abiathar începe să râdă.

— Rege puternic relua Zebah, ju-decă singur dacă prinsoarea a fost îndută și dacă Abiathar ar fi stat în gheță fără ajutorul focului care era nu departe de el.

— Ai dreptate, spuse regele.

— Si întorcându-se către Abiathar.

— Preful nu a răstigat, spuse el, Zebah va opri inelele lui de aur iar tu, dute și te plângă mamei tale!

Abiathar apleca capul. În timp ce Zebah proclama gloria și dreptatea marelui rege David.

Dar Solomon, fiul Bethsabei, privi pe tatăl său; copilul dădu din cap cînd a venit.

Solomon fiul Bethsabei, avea lăuntrici epu anii.

III

La câteva zile după aceasta, regele David dădea un ospăt, unde cei mai din regat erau invitați. Bucătarul se afa gătitării escătăind ardearea acelor care îl avea săpt ordinele lui preparând mai multe surprise pentru primul de seară.

Era bătăi, linte, o incenșat, agățăt și prăjitură de flăcăi de grău, vaci coapte întregi, o fierte în unde delemn și fieruri de cerb sau de bou coapte în miere, pe urmă prăjitură găurite ca pâinele de azimă, frâmantate cu masline, pesmești cu unde delemn, băut în vin aromatic.

Bucătarul prepara tingările, oalele, ligheanele, piuliile și o slăcior strălucitoare se aprindea în lărami.

Dar iată că Solomon, fiul regelui, coboră în bucătărie.

— Tu trebuie să mă ascuți. Himer agăță el bucătarul și vei face ceea ce îți zic.

— Voi face, zise servitorul privind copilul.

— El bine, relua Solomon, în loc să pui mânăcurile lângă foc potrivit cu trebuința, te voi pune la două palme de Kéram. Acestea sunt dinul meu.

— Voi ascuți, spuse bucătarul măcat.

Seară sosi, David și ospății erau culcați pe sofale de lemn de cedru acoperite de fildeș, împrejurul mânăcurilor preparate de Kéram.

Stănicile așezate la pământ ridicau brațele lor de metal de fier pe deasupra ospăților aruncând în sala ospățului o lumină orbitoare. Purpură și aurul simulație înprejurul unei mese unde fumega tămâie. Vinul aromatic răspândea miroslul lui, fructele roșii său polcoile strălucind în cosuri scumpe. După ceremonie religioase se servi prânzul. Mâncăruri cănuți arii veselie — instrument adus de Tencioiu — într-o mână cu o amforă, astăzi pe măsură sau cîmpoi. Fluierul de trandafir se unea cu trompetă de corn și sgomotul sec de giamparele, sunetul plin de timbare răsună în mijlocul acordurilor.

Deodată regele David dădu un țipat de mână.

Revista militară din Paris la 14 Iulie st. n.—Tribuna de unde presed. Fallières a primit defilarea

TITONI
ambasadorul Italiei. **DUBOST ANTONIN**
Președ. Senatului

SIDI MOHAMED
beyul Tunisului

FALLIÈRES
Președintele Republicii. **P. DESCHANEL**
Președ. Camerei deputaților

— Pe Amunți ce i-am scutit de atâtca ori spuse el, aceste căruri sunt încă eu sănge, aceste prăjituri n'au văzut focul, să mi se aducă buătarul!

Kimor sosi tremurând, între doi păzitori.

— Rege puternic, sunt nevinovat.

— Nevinovat! zise regele, pentru ce mâneările tale sunt crude ca fructele ce ne servescă?

— Rege puternic, am făcut după ordinul altuia.

— Să cine a îndrăznit să vorbească? Cine îl-a comandat aceste proști?

Sărmănatul David avea foame și omul flămând e rău.

Rege puternic, acesta e fiul tău, Solomon...

— Solomon, zise regel, să-l cheme.

Copilul veni îndată, cu ochiul și buza insuflare de d'un surâs istot.

— Kimor n'a făcut decât voia mea, spuse el.

— Să pentru ce aî vrut să comanzi lui Kimor, strigă regele.

Copilul păstră un moment tăcere, pe urmă răspunse incet:

Eu credeam că focul care face să se tepească gheia la o distanță de două palme, putea tot astfel să coacă la două palme, cărurile unui prânz. M'am înșelat, da cine poate să nu greșească?

Fața regelui David înainte neajită, se înveseli deodată de bucurie. Tatăl luă fiul în brațe și sărutându-l pe frunte zise:

— Ești un intellegent.

Chemă, Sadok, Nathan și Benaiak și cu o voce tare:

— Voi, zise el urețări pe Solomon pe cărțea mea, și coborâri în orașul Guibon.

Toată curtea vă va urma. Dădeți miruirea fiului meu. Toate frunțile înaintea lui să se închine, toate mușicile să cânte, toate inimile să bată și toți copiii Domnului să strige: „Acesta e Solomon, fiul lui David și Bathsebei, acesta e Solomon intelectul, acesta e Solomon cel drept, Dumnezeu să păstreze pentru noi zilele regelui!”

N. N. G. T.

PUTerea IUBIREI

Cât este de mare puterea iubirii am văzut în cronică precedentă. Iubirea e un resort, care pune în acțiune puterile virtuale (ascunse, nemănuite) ale omului, și sporește energia și-l transformă chiar uneori. Gândurile cele mari, gândurile sublimi, pornește din inimă. și tot din inimă purcede faptele mărețe, gesturile, nobile, care onorează omenirea.

Inima a fost, este și va fi o mare pârghie a conducei omenești, o descooperitoare, sau dacă voiu, o creațoare de valori morale. În măsură în care inima omului să dilată, și-a întins simpatia la un cere mai mare de înțețe, în același măsură a creat simțiminte noi, judecăți morale noui, un nou izvor de activitate. Simpatia, născută la început între un număr restrâns de înțețe, să lărgit treptat la tribul întreg, la națiunea întreagă, la întreaga omenire. Pecătul simpatisează chiar cu lucrurile neinsuflețite, împrumutându-le ceea din bogata lor viață; iar simpatia înțeță să înțregul univers în trecutul și viitorul său constituie esență înșăși a sentimentului religios ajuns în ultima lui fază de dezvoltare.

Iubirea face pe om fericit. Ești fericit în măsura în care iubești. Nu-mi obiectați, vă rog, nenorocirea amaritului, a căruia iubire nu împărtășă. Iubirea sexuală care a monopolizat aproape, în vorbirea curentă, întregul înțeles al evantării iubirii, este în realitate cea mai slabă și cea mai puțin curată dintre iubiri. Aș zice chiar că cele mai dese ori nu-i altceva de căd dorință de a posedă femeia care-i place cu deosebire, deci în fond dorință de a-i satisface în chipul cel mai plăcut instinctul sexual.

Nu exagerez. Să iau un exemplu căt se poate puțin favorabil vederilor mele. Werther este desigur unul din romanele cele mai puțin sensuale; iubirea lui Werther pentru Charlota pare a fi de ordin curat sentimental, de ceea mai nobilă spătă. și cu toate acestea — imi veți zice — Werther a fost căt se poate de nenorocit din cauza acestei iubiri, care să sfârșit cu sinuciderea lui.

Foarte adevarat. Dar, lăsați, vă rog, să treacă impresia minunatului roman al lui Goethe și analizați, meditați-l cu luare aminte apoi. Este

oare atât de curată, atât de sentimentală, atât de dezinteresată iubirea lui Werther, pe cădpare? Ce vrea în definitiv Werther, cu sau fără știere lui, nu importă? — Să poseadă pe Charlota. Dorește acest lucru din toate fibrele corpului său și uneori chiar dându-să seamă, doavadă când rămâne consternat aflând că Charlota e logodită, când e gelos pe Albert, când dorește chiar moartea lui. Altă doavadă, incorectura momentană a lui Werther față de o observație pe căd de neașteptată pe atât de justă a Charlotei. Plină de bunătate, această ființă atât de simpatică îl spune iubitului său cam așa: „Dar ce vezi tu la mine, care să te facă să-ți pierzi capul? Nu se mai găsește altă ființă pe lume, care să merită înința... Mă tem, mă tem, Werther, că tocmai imposibilitatea de a mă avea te face să mă dorești cu atâtă înverșunare!”

Deçi Werther iubește pe Charlota nu pentru ea, ci pentru el. Dacă ar iubi-o pentru ea, dacă ar iubi-o în mod desinteresat, dacă ar iubi-o cu adevarat, după cum își iubește mama copilul, artistul opera, poetul un apus de soare și omul religiei, tot ce-a creat Dumnezeu — dacă ar fi iubit-o astfel, n-ar fi fost nenorocit. I-ar fi fost indiferent atunci că Charlota să e căsătorit cu un altul, având doar părere de rău că din cauza aceasta nu se poate bucura neîntrerut de prezența Charlotei, regret care ar fi fost de aceeași natură ca regretul poetului, care ar voi să eternizeze apusul soarelui, să dea viață nouașului ce se imprăștie în alintarea vântului.

Contra-proba. Ce dorim noi lui Werther, în timpul căd il citim, când simpatizăm cu suferințele lui? Ne pare rău că Charlota a fost logodită cu Albert, am dori ca Werther să pozeze, fiind oarecum mai vrednic prin iubirea lui atât de însocrată pentru dânsa. Deçi, iată că și noi, în momentul când simpatizăm cu eroul nostru, iubim pe Charlota la fel cu dânsul, adevărat în chip egoist.

Acest mod de a vedea mi se pare atât de adevarat, încât nici marele Goethe, orbit și anesteziat de patima egoistă, (deoarece, după cum se zice, descrie în acest roman propriile lui suferințe din tinerete) n'a văzut nici năști suferințele Charlotei. Căt de mult trebuie să fi suferit totușii bătrâni Charlota! Să iubuiescă dânsa a face ca bătrâni să tolereze, să

vadă chiar cu bună-voință vizitele atât de lungi și dese ale lui Werther; să iubuiescă dânsa a-și păstra cîstea, cu toate e împărtășia iubirea lui Werther!

Căd il iubea pe Werther, il iubea cu o iubire mai curată de căd a lui. Nu-i căuta dânsa printre prietenele sale o soție, astfel ca să-l poată păstra cu cîstea toată viața pe lângă dânsă?

Judecata intelectuală Solomon îmi vine, sără să vreau, în minte. Poate fi îndoială că mama era aceea, care a preferat să piardă ca copilul, numai să trăiască el?

Iubirea este darul persoanelor sale, uitarea de sine, jertfa de sine. Ea înalță, imobilează omul și procură cele mai adânci mulțumiři. Puterea ei este binefăcătoare și pentru cel ce o simte și pentru omenire.

„Dar văd că trebuie să închel cronică, sără să fi tratat subiectul ce vă promisiem. Parfumul imbatător al braziilor, în soaptele căror am seris aceste rânduri, mi-a furat gândurile...

Aladin.

FERMIERA

de PH. BERTHELIER

Genevieve, fermieră în Clos-Doré, își pierduse soțul. Era o femeie înălțată, cu o înfățișare plăcută. Moarta bărbatului său urmase numai după cîteva zile de boală, încât n'avusese timpul, în înmormâruirea ei, de a-și da seama de pierderea pe care o suferise.

Grănele erau admirabile încă din timpul vieții defunctului. Acea era obligată de a întrebuița luerători cu plătă și un supraveghetor astfel că recolta produse mai puțin ca înainte. Totușii, ea avea pe lângă dânsa și pe fată sa Julia, care lucra din toate puterile sale și astfel înlocuia o servitoare. Însă Genevieve își sta pe înimă această o-crotire și căntă să-și mărite fată. Însă Julia n'avea decât 16 ani și mama sa găsia că e prea de vreme. Luerul costase mult la ultimele recolte și fără sprijinul fânătrului Germain, veci-

de lăzor, fermiera ar fi pierdut și mai mult, căci lucrătorilor nu le păsa de autoritatea ei neîndestulătoare.

Tânărul Germain era un frumos băiat, care tocmai îsprăvise serviciul militar. Una din surorile lui se căsătorește în lipsa sa și brațele fiului nu mai erau trebuințioase la ferma tatălui său. El își lăudă mult recolta. Lucrea adesea la Clos-Doré și interesul pe care-l purta celor două femei, dădea de vorbit cunetelor.

Genevieve îl stimă foarte mult, însă sărăcă atribue prietenia altel cauze, decât plăcerea ce o simțea văzându-l aşa de devotat el. Iulia, din contră, tremura în fața inaltei staturi și a frumoaselor mustăți ale lui Germain. Ochiul său visător îl urmau mult timp pe drum, când el părea ferma, pentru a se duce acasă. O mulțime interioară îi facea să salte pieptul, când el îi promitea că va mai veni peste câteva zile. I se părea că nereu fete că orele erau prea scurte, când el era aproape de ea.

Maina sa nu observase grijă Iuliei, pe care o considera totdeauna ca pe un copil cuminte. Responsabilitatea sa, care devenia din zi în zi mai mare, îi absorbea întregile gândiri.

În această dimineață, ea plecase de cu zori la oraș să vândă păsări. Masa de la prânz reunii pe cel dofi tineri și pentru prima dată el se simțea jenăt unul în fața altuia. Iulia facea sfîrșări pentru a fi ca de obicei. Însă Germain merse împrejurul mesel și veni spre ea, într-un mod foarte ciudat, în cîntea căreia erau prea scurte, cînd el era aproape de ea.

„Julio! Știi că ești fată frumoasă? — zise el pe neașteptate, prințând curaj.

Iulia începu să râdă, înrăindu-se că focul. Germain îl turna, cu stângăcie, multe complimente, care să-escădă să-i salte înima felei, încăt ea nu mai știa ce să-i răspundă. Numai în această zi cerul îi păru mai frumos și soarele mai strălucitor.

În târg, Genevievea se întâlnise, cu nevasta arendașului din Arbauts, o fermă puțin mai departe de Clos, și amândouă femeile conversară mult timp împreună.

Inainte de a pleca, fermiera din Arbauts zise Genevievei:

— „Vreau să-l fac un mare serviciu astă seara... Tânărul Germain e bărbatul care vă trebuie... El nu va zice nimic, sunt mai mult ca sigură... Voiu reușit! Fii liniștită.

Si ea adăugă cu o voce sigură:

— „Trebuie un bărbat la fermă, cum trebuie un soare pe cer.

...Ar trebui un fermier la fermă!... Da! Genevievea avea datoria de a aduce unul, până cînd Iulia este încă Tânăr!

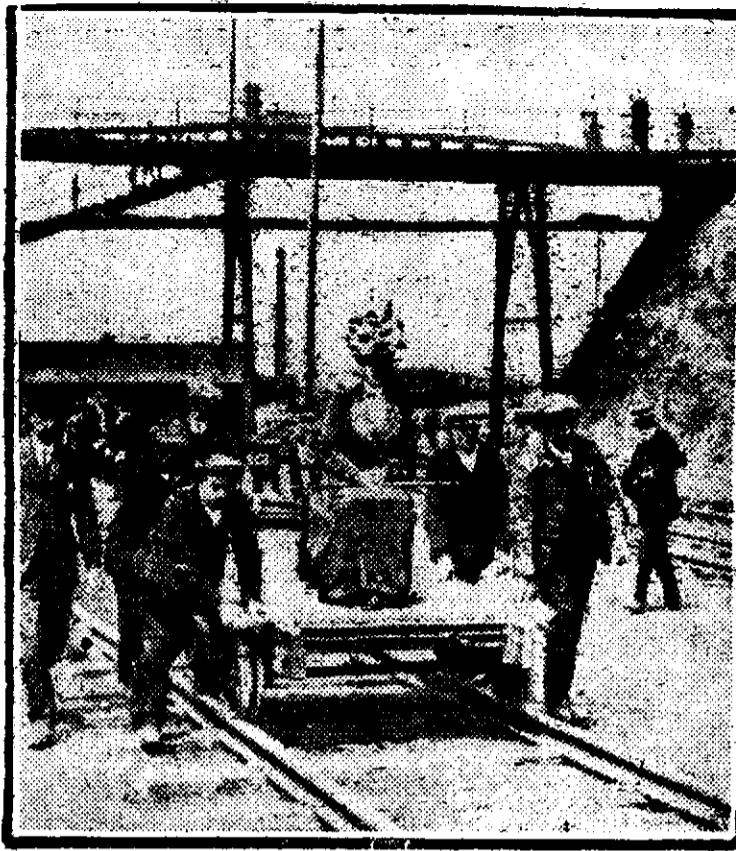
Si, pe neașteptate, i se lumină mintea. Da! Germain!... Ea îl iubește, este împedelit... da... îl iubea, pentru că e frumos, e măndru, pentru că brațul său e robust, doboră multă! La singurul gând de a-l avea la ea, săngele îl curgea mai repede în vine și se simțea aproape că leșină.

„Un om la fermă!... Si acesta ar fi Germain, despre care vorbia fermiera din Arbauts și care n'ar refuza, cu siguranță, cca mai frumoasă parțidă care era: bogată văduvă!

Intorcându-se acasă, cu inima coplesită de bucurie și cu mintea plină de procente, pronunța fraze scurte și neînșpercheante, pe care vîntul le lăua și le ducea departe. Când ajunse pe drumul care ducea dealungul cămpilor sale, se opri și îmbrățișă pământurile cu un gest larg. Ea numără aproximativ numărul de căpăte de fan, miclele movile reglate, care se intindeau în siruri lungi și pe care se asternea ceata, asemenea unui voal de tul alb. Hotărârea sa era bine lăuată și ca murmură:

— Da! trebuie un stăpân, pentru a conduce toate acestea. Si acest stăpân va fi el...

Ea își promise întrădevăr, de a spune fiicei sale proiectele hotărâute.

Regina Angliei vizitând o mină de cărbuni pe o dreseană trăsă de mineri

Când toate vitele se strânseră și când masa de seară fu servită, Genevievea se simți, deodată, incurcată în fața figurei serioase a fiicei sale. În fine, cu o voce pe care emoționarea o întrerupea, zise:

— Fata mea! Ferma nu mai produce atât, cît producea pe când trăia bietul tău tată... Lipsește un om să o conducă... Ce gândești tu Julio?

— „Eu mă gândesc, ca și d-tă” — răspunse fata, cu dulceță în voce.

Mama, incurajată de tonul acestui răspuns, spuse la întâmplare:

— „Trebue un stăpân fermec... Si vreau să i-l dau! Iată! Am intenție ne să mă mărit!...

Fata scoase o exclamație, care i se năbuși în gât. Însă, respectoasă, răspunse privind drept în ochi pe mama sa:

— „D-tă știi ce trebuie să faci! Nu mă îndoiesc că totul este pentru binele intereselor noastre.

Ea aplăcu capul și mormură:

— „Ai ales vre-unul?”

Genevievea răspunse cu un ton, pe care voia să-l facă indiferent:

— „Da și nu! Tânărul Germain iubește ferma... și cred că ar fi un bun stăpân!

Iulia se ridică foarte palidă. Ea facu cătă-va pași spre bucătărie clătinându-se.

Își sterse repede lacrimile, care îl curgeau din ochi și-i alunecau pe obrajii său rotunzi și veni să se așeze în fața mamei sale.

Aceasta, contrariată de această schimbare de atitudine, părăsi imediat judecata și puse întrebări energetică fiicei sale. Iulia sta dreaptă și simplă. Ea își deschise cu sinceritate inima, mamei sale. Îi spuse aplacarea care-i dă brânci către Tânăr și mărturisi promisiunile pe care le schimbase cu Germain, în absența sa.

— „Însă pentru că d-tă l-aș ales, — termină ea cu o simplicitate care mișcă inima mamei sale — nu mai mă voi gândi la el și nu mai voi aștepta să mă mărit”.

Genevievea nu răspunse. Ea privi lung pe fata sa și se miră găsind-o așa de femeie.

Ela merseră să se culce, când fermiera, ca apucată de o idee neașteptată, se înșăură cu mantaua să și fluerând căinele, ieși zicând Iuliei:

— „Mă duc până la Arbouts, unde trebuie să iau ouă pentru cloicotul gainilor. Culcă-te! Nu știi lipsi mult!

Ea se grăbi, să nu asculte pe Iulia, care o sfătuia să aștepte până mâine, noaptea fiind înaintată.

Luna îngăbeni, în mijlocul stelelor strălucitoare. Drumul său nivelaț, trosnea sub pași săi și făcea un sgomot de pâine arsă. Fusta fermierei umflată de vînt și legănată de cadența mersului, desmerda ierburile, în trecerea sa.

Genevievea vorbia singură, tare, alegănd, și vocea sa sughiță, chinuită de neliniștea de a ajunge prea tarziu. Câinele săria împrejurul ei și scotea mici lătrături. În fine, ea ajunge la bătrânușul Germain. În curte se întâlni cu fermiera din Arbouts, care tocmai sosise.

Ea cercetă cu o stăruință speriată fața fermierei și a bătrânușului. Când înțeles că încă nimic nu fusese spus, despre ceeace o frământă, scoase un supin adânc. Ea grăbi lucururile. Luă mâna bătrânușului fermier și îi zise foarte repede, aruncând o privire iubitoare Tânărului Germain:

— „Nu e nică un bărbat acasă... și să mă scuzați că am venit să vă vorbesc eu însuși... Fata mea iubește pe fiul d-tale... ea mi-a spus... și eu sunt... fericită... să-i cer, dacă o vrea de nevastă...

Nevasta arendașului din Arbouts se ridică, scoțând un răset înăbușit. Genevievea îi făcu semn și ele începură să laude Clos-Dor-eul, arătând ce socotea să dea fiicei sale.

Tânărul Germain se ridică, cu un aer radios. El puse mâna pe umărul bătrânușului și, cu o voce mișcată, zise înțeitor:

— „Aide tată!... nu așteptăm de cînd să zici „da”! Pe Iulia o vreau, o...“

Când Genevievea, palidă, tremurând, părăsi fermă, după câteva momente, logodnicul fiicei sale o petrecu de departe, pe drum. El se despartiră la Croix-Blanche și văduvei îi se părea că-i surâde luna.

Inainte de a închide poarta, privi mult timp astrul opri de-asupra capuluș el, ca o față prietenească.

Pe urmă merse să se culce, cu inima liniștită.

Trad. de Aurel Teodoraș

CA 'N ALTE VREMI

Aș vrea să fiu un trubadur
Să tu o măndră casănă,
Cu un cînte înima să-ți fur,
Să din cosita ta balană
Smulgăndu-ți, bland, în trandafir,
Să-l lăzi pe lângă bolustradă.
Dios, pe lira mea să cadă.
În temp ec, lângă-un stîlp din Tir,
E să-mi sfârșesc, ca 'ntr-un delir,
Cea mai frumoasă serenadă.

Să-n taina noști, ca'ntr'un vis,
Să te scobori pe albul scării,
Iar eu, ca lângă-un paracis,
Sășept elipta desmerdărit,
Să-n clara batere de lună,
In glasul sfânt de sicomori,
Să stăm visându-ne 'mpreună
Norocul, dulce, până 'n zori.

Să-n zori cînd roza aurora
Te va chema 'n alcov cu drag,
Tu să-mi șoptești, zâmbind, din prag:
— Pe măine dar, făceașă oră! —

Iar eu cu-acelaș cîntec bland,
Ce ti l'am spus întâia noapte,
Să viu tot parcu'niorănd
Cu-a lîrlînlăcrămate șoapte.

Ci dorează aurind romântă,
De gelozie, vr'un herold
Să-mi trage spada lui dia sold
Să-mi fulgere pe veci speranță;
Tu, tot cînclipă cînd emorul
Te-afrânt cu misticut său arc,
Ca să-mi alini o clipă derul.
Să vîi cu trandafiri în parc.

Să peste rana mea mortală
Să-l cernă petală cu petală,
Să cu alintul mănei tale
Să-mi spulberă nessârșita jalo:
Iar dacă ochii mei ti-or spune
Că susțeptu-mi plăpând apune,
Tu, ca un sot din cer trimis,
Să-mi recaprini iar gura pală
Să o privire ideală
Să facă din moartea mea un vis!
Lacul-Sărăt. P. Dănescu

Converbirile astronomice

A murit Poincaré! Se pare că pentru cel mulți nu e o pierdere mare, căci... nici nu-l cunoște. Poincaré nu a scris nici poezii, nici piese de teatru și nici om politic nu a fost. E curios, dar deși era vîrful președintelui consiliului de ministri, nu știa ce e politică. E drept că dacă ar fi cunoscut-o, nu ar mai fi fost unul dintre cele mari genii ale omenirii. Poincaré era matematician, astronom, fizician, filosof și în toate era întâial. Astronomia îl datoră continuarea operei începătă de Laplace „mechanica cerească” și cercetarea multor probleme cosmogonice. În timpul din urmă dedese la iveau cursul pe care l-a ținut la Sorbona, cu privire la ipotezele cosmogonice, în care se găsesc analizate mai toate aceste ipoteze.

Poate voiu vorbi vreo dată tot aici, despre una din cel mai însemnatate din cercetările sale astronomice care a servit în urmă la explicarea originei și fenomenelor pe care le prezintă niște anumite stele variabile.

La observatorul de la Greenwich (Londra), cu ajutorul spectroscopului să doveză existența radioului în Soare. Prezența radioului în astrul zilei e bănuită mai de mult, dar astronomii nu erau încă siguri, azi însă au dovadă. Așa s-ar explica pentru ce Soarele continuă să strălucescă cu putere de atâtea sute de milioane de ani, căci de cărbunii de-ar fi fost și săr fi stins de mult.

Cerul tot nu e favorabil observaților și cei cari cercetează obiectele cerești sunt foarte supărăți. Ceva mai mult, noaptea, ic și colo, cerul se înșinează, stelele strălucesc cu putere, dar această tine prea mult.

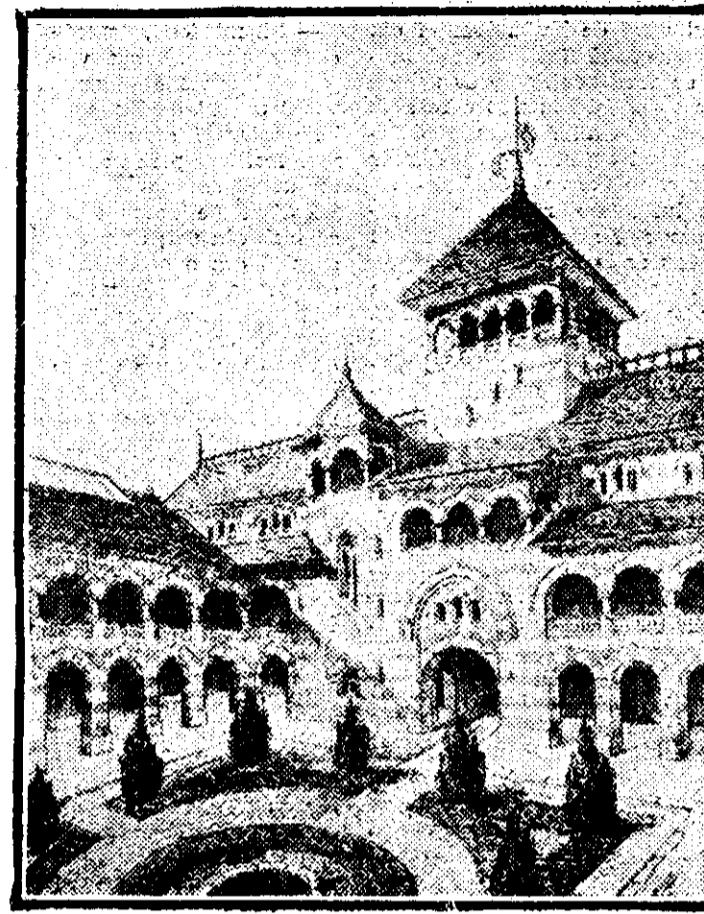
noră subțiri, apătosă, noră de iarnă, nu de vară, căci vin din spre Nord, acoperă repezele stelele.

Sunt mulți cari cred că strălucirea stelelor e neschimbătă. Ar fi foarte mirătă, când li s-ar spune, că există nenumărate stele, cari la anumite intervale își schimbă strălucirea. Să pare că e greu să urmărești variaționea luminei unei stele și cu toate acestea nimic nu e mai ușor și în același timp mai plăcut. Bine înțeles, trebuie să urmărești variația stelei comparându-î strălucirea cu cealaltă, din apropiere, cari nu sunt variabile. Trebuie întâi să te gândești că steaua aceea variabilă, nu e un simplu punct luminos și că poate e un Soare mult mai mare de căt Soarele nostru. E probabil apoi ca acel Soare să aibă planete, pe carei să fi înflorit viața, pe carei să prospereze o omeneire. Or, dacă acea stea Soare își schimbă strălucirea în câteva zile, uneori dispărând pentru câteva timp vederei cu ochii liberi, pentru a ajunge câteva luni în urmă strălucitoare, apoi această variaționă va fi mult mai puternic simțită de către locuitorii unei planete ce se învărăște împrejurul acelui Soare. Dacă ești incredințat de mărele adevăr, că acea stea e un Soare, la razele căruia se încluzesc alte omeniri, nu mai vei privi ca o pierdere de timp observația acelor variaționi. Astronomii cunosc vreo câteva mii de stele variabile și mereu descoperă altele și nu toate sunt la fel. Unele au aceeași strălucire timp de câteva zile, apoi iată că timp de câteva ceasuri se fac sub ochii tăi din ce nu ce mai mică, altele cresc și descrez în zecă, sau sunt de zile; sunt altele cari la anumite epoci își sporesc strălucirea, pentru a reveni iar la cea de mai înainte. Pentru a observa toate aceste fenomene îți trebuie răbdare, iar ca instrumente: ochii și un binoclu cel mult. Așa se explică faptul că observarea stelelor variabile e lăsată mai mult pe seama amatorilor, cari au contribuit mult la dezvoltarea acestui capitol interesant al astronomiei.

Victor Anestin.

Muzeul Național din Capitală

(SOSEAUA KISELEF)

Curtea principală a viitorului Muzeu Național a cărui piatră fundamentală s'a pus deundăzi cu mare solemnitate în prezența Familiei Princiare.

seară suntem soldații să bem ca soldătoii".

Și imediat am făcut un pușc. Și am început să cântăm plin de entuziasm, cântece care odată au înflăcrat armata. Deodată, Le Poitevin, care stătea lângă maestrul său, ne făcu să tresărim, pe urmă după o tacere de câteva minute, spuse cu jumătate de voce: „Mi-e frică să umblu prin atelier”. Sorieul se scula cum putu și strigă: „Un hot! Ce noroc!” Pe urmă intonă La Marsaillaise:

Aux armes, citoyens!”

Și aruncându-se pe o panoplie, ne equipă după uniformele noastre. Eu avui parte de o sabie și o flintă; Le Poitevin o pușcă cu baionetă și Sorieul negăsind altceva luă un pistol și o secure-pe care o agita. Pe urmă deschise cu precauție ușa și armata intră pe teritoriul suspect.

Când furăm în mijlocul vastei camere care era smiedicată de storii, mobili și alte lucruri răspândite. Sorieul nu zise:

„Eu sunt generalul vostru. Ascultați un sfat de războiu. Tu, cūrăsier, vei încărca ușa dela atelier cu cheia. Tu, grenadir, vei fi escorta mea”.

Executai ordinul, pe urmă, ajunsei grosul trupei care opera o re-cunoaștere.

Când ajunsei trupa lovii un paravan și făcu sgomot care ne făcu să tresărim, căci credeam că este cineva cu toate că aveam lumânarea în mână. Sorieul, generalul, nu zise: „Să sim prudenți”.

Timp de două zeci de minute căutărăm în toate părțile și negăsind pe nimeni ne întoarserăm spre atelier, când luă Le Poitevin să veni o idee să caute într-un dulap care era zidit în zid. Dulapul era adânc și întunecos și întinzând mâna cu lumânarea văzui în dulap, cu groază, un om viu carei mă privea.

Imediat inchise dulapul cu cheia și ținurăm un nou consiliu.

Părurile erau foarte stupide. Sorieul voia să-l afumăm. Le Poitevin să-l lasc să moară închis de foame. Eu propusese să aruncăm dulapul în aer cu dinamită.

Sorieul insistă, dar soldatul ne invită serios să ne întoarcem fără să facem sgomot. Trupa se întoarse și intră în atelier. Eu zise: „Ce vom face cu acest hot”?

Le Poitevin, emoționat, afirma că omul este foarte ostentat. Avea acul să moare, așa legat, cu călușul în gură, legat de targă. La rândul meu fusese prins de o milă, o milă imbrățăore și lăudând călușul îi spuse: „Sărac bătrân, cum merge aceasta”. El gemu și spuse: „Am destul, numele unu căine”.

Apoi Sorieul devine părintesc. Il deslegă, il pofti pe un scaun și pentru a-l reințări, îi preparăram un nou pușc. Hoțul mulțumit, ne privi. Când băutura fu gata, îi dădură un pahar; îl văzură cum dote din cap mulțumit și bău.

Dar cum zorile zilei începă să apară se secul și cu un aer căldu zise: „Sunt obligat să vă părăsesem; căci trebuie să mă duc la mine acasă”.

Furăm dezolați; voîrăm să-l mulțumești dar el refuză să mai stea mult.

Pe urmă, ne străuserăm mânile și Sorieul, cu lumânarea luminișând vestibul strigă: „Vă rog să mergeți pe la poarta vizităului”.

Am răs cu mult haz împrejurul povestitorului. Se ridică, își atrinse pipa și adăogă întorcându-se cu față spre noi:

„Dar partea ticăloasă a acestei istorioare este aceia că este adevărată”.

CÂINI CELEBRI

Zilele trecute s'a deschis la Paris o expoziție de câini, cu care prilej un ziar francez povestește lucruri interesante despre membri neamului cainesc, a căror amintire trăiește în istorie.

Ziarul spune că Alexandru cel mare în amintirea unui caine favorit, care l-a scăpat de atacul unui elefant, a ordonat să se zidească un oraș întreg Pevila, dar mai spune însă că drept cuvânt, că nu trebuie să căutăm într'un trecut atât de îndepărtat pentru ca să întâlnim caini, cari au ajuns la celebritate.

Regele Henric III al Franței, care avea o fire femeină și ducea o viață molatică nu se despărțea niciodată nici noaptea de cel trei cătei ai său, originari din Smyrna și se numea „Liline”, „Titi” și „Mimi”. Aceșia trebuiau să-l însoțească în orice călătorie și în palatul său din Paris, Louvre, el îi ducea dintr-o cameră în alta, într'un coșuleț ușor, care era legat cu o bandă de gâtul lui.

Intreținerea acestor caini costa pe Statul francez 100.000 de galbeni pe an. În schimb săceau și că ceva, adică să faceau de gardă la patul regelui și se schimbau, după cum spun contemporanii, la intervale anumite și adică cainele care vegheau un tlapă, se ducă la celălalt care dormea și mușeau de ureche ca să-l scrimbe din gardă.

„Liline” tocmai era de serviciu lângă regalele Henric III când dis de dimineață călugărul Iacob Clement intră în camera de culcare a regelui, pentru că să-l asasineze. Călugărul începu să latre atât de tare în căt să scoasă din cameră. După câteva secunde călugărul însipse puninul lui cigător în pieptul regelui.

Ultimul și cel mai credincios înțelegător al reginei Franței, Maria Antoinetta, în captivitatea ei a fost călugărul „Odin”. El se născuse în Versailles și firește că era desmierdat de bărbățil galant și de damele frumoase de la Curte.

„Odin”, urmă pe regină în închisorile din Temple și Conciergerie și căuta prin desmierdările sale să măngâie pe nefericită fiică a împăratului Maria Terezia. Sefii revoluționarilor fură destul de cruzi să îl ia reginei pe micul ei favorit, atunci când soarta ei fu hotărâtă, prin pronunțarea sentinței de moarte.

Si împăratul Napoleon I era un amic al căinilor și la el s-a dovedit similitatea lor proverbială.

In muzeul armatei din Paris se vede bravul căine „Fox” împărat, care însoțit pe împărat la insula Elba, după ce tronul său fu răsturnat pentru prima oară.

De mai mare favoare de căt acesta, pe lângă ilustrul său stăpân, se bucură predecesorul său, care avea ciudatul nume „Monsieur Fortune”, care aparținea rasei mops. Acesta, așa zicând însă parte la întreaga carieră a marelui corsican, începând cu războalele din Italia, astfel în căt își permitea orice capriji. Împărăteasa Iosefina, soția lui Napoleon, iubea foarte mult pe „Monsieur Fortune” pe cănd suita ei și a împăratului ura foarte mult pe mops, de oarece musca pe bărbăti și sfâșia rochiile damelor. Ba chiar la sărbătoare și receptiunile soleme mopsul năvălea fără de veste în sala și mușca pe căte cineva, pe care își simpatiza. Napoleon facea mare bază și îngăduia căinile și cănd sta la masă.

Multă vreme trăi în Petersburg un căine, pe care-l cunoșteau și-i iubeau toți de la Curte și din oraș. Acest căine avea obiceiul să apară ori de cănd se făcea o paradă publică, și se așeză lângă ofițerul, să fi fost acesta duce sau chiar țarul — care primea defilarea. El primea apoi o monedă de 5 sau de 10 copeici și cu aceasta alerga la prima simigerie, depunea banii și în schimb primea o bucată de plăcintă. Dacă da o monedă de 10 copeici, lătră până când i se da restul de 5 copeici.

C. Secură

SOVEJA

— Scrisă în limba franceză —
de AL. Russo

— Urmare —

„La 183... ceata aceea străbătea ținutul Putnii în toate părțile. Era vară și mare lipsă de păpușoiu în țara de jos; căile erau crențate de năguțători și de cără ce mergeau să ia merinde în țara de sus... Într-o zi ceata de care e vorba întâlneste pe drum, pe lângă Agiud, doi tureți, îl calcă, îl jefuiește într-un minut și încalcă apoi lăudă d'alungul maturile Siretului în jos. D'asupra Mărăștilor întâlneste vreo șaizeci de care moldoveniști și munteniști ce se duceau să cumpere popușoiu; pe dată ce tâlharii rostiră un cuvânt și aratără pistoalele, toți căruțașii îl răsuferă la fugă care încotro puțu, unii puindu-se cu burta pe pământ, alții ascunzându-se prin mărăcini, alții alergând căt îl ținură pistoarele; hoții traseră pistoalele mai mult în vînt, nimănii nu fu atins; dar numai spaimea... El adunară vre-o șapte milă de leă, cări tot sunt ceva pentru niște tâlhari și cări sunt foarte mult pentru niște țărani. Nemulțumindu-se însă pe atâtă, el, tot în ziua aceea, cărmesc în spate munți și țigăuă drumul d'ă dreptul prin câmpie... aveau că bună hoții... Pe la apusul soarelui iată-ă că sosesc la un sat; pe câmpie nu daseră peste altineva de căt peste un biet răzes ce-ștă treera grâu. Hoțul milă 'nare! Unul din ei lăudă binisul din spinare Românilor și lăuse pe al lui; apoi intrără în sat.

Toamna în ziua aceea, pentru păcatele mele, venise și eu de priuță, într-o căruță cu un cal și trăsesem la hanul din sat, ca să noptez acolo cu vre-o patruzecă de care ce-ștă făceau conacul. Știam că locurile sunt crențate ză și noapte de hoț și mă feriam de vreo pacoste... Vremea era căm tulburată; tună cam infundat și începuse a pică stropituri late de ploaie. Nu era cu putință să mă adăpostesc în cărciumă de mulți ce erau întrînsa... Mă înfășurai și eu într-o ipinge veche de abă, mă stării în căruță și cărciumarul imi asăvărli deasupra o rogojină. Doar că

apucase să mă culc, răsuflând abia-abia și simi că se ridică rogojina; o mână îni dete ipingeau în lătu și mă pomenii față în față cu căpitănușul cetei de hoț... Numai că avușe vreme să ăsvârlă dracul punghă mea cu vreou două sute de usuci, îndată mă scol și intru în cărciumă în urma căpitănușului... Era tare intuneric... hoțul chiamă pe cărciumar și poruncește să aducă lumânarea.

„Nam lumânare, răspunse arenădariul, dar de-î aștepta puțin, mă oduce să iau de la mine...“

Auzi răsunând o palmă; unul din hoți se oase o legătură cu lumânări, și se căpărând cu ambarul aprinse două. Una mi-o deteră mie în mână, poruncindu-mi să o țin. Mă făcuse să se sănească tâlharii! Drept să spun că *igēmoniconul* meu de boer se cam slăbise; dar opri *paraponul* pe seamă mea. Pe cealătă lumânare o lipiră de sobă... Nu țin minte să fi văzut vreodată în viață men chipuri așa mândre; aș fi jurat că nu-s tâlhari. S'apoce arme, ce străie la dânsit! Numai firuri și săpături de aur, împrumutate de pe la călători... Eu, biet, stam în mijlocul casei, numai cu cămașa și antirul pe mînă și cu cîsmele în picioare; salul de la brău se desfășurase în valvătă de la început... Șase hoți ieșiră afară... apoi îndată începău să intră în օdaie țărani, tovarășii mei de conac și de pagubă, căte unu-unu; toți șezură pe laviță de la părete, fără să căre-nească; după dânsit venire și hoții care începău să cercete pe fiecare și a scormoni prin buzunare și prin chimire. Despre parte-mă, cu mare feci și grijă cătam la toate căte se getrecea. Pe dată ce vreunul era jefuit gata, mi-til asvârleau pe un erivat mare ce era între sobă și perete, dă ajunsese acolo să stea grămadit cu niște saci de făină. Când mantuiaza ceastă posnă, doi dintre tâlharii lăzări pistoalele în mână și ieșiră afară de strajă. Călătări șase chemară din nou pe cărciumar și-i porunciră să aducă din pivniță vin și o cutină de iere moj, care trebuia să se afle acolo... Diavolii cunoșteau bine locurile, căci în adevară ierile erau aduse pentru *pricighelor*. Cărciumarul aduse o mescoară rotundă; eu trei picioare, vin, pâine și ierile cerute. Căpitănușul se răzimă de o crăpătură ce era în perete și slujea drept fereastră; și călătări șezură împrejurul mesei; imi făcură semn să mă apropi, ca să le fac lumină și se puseră pe o mânărie țepănu și foarte adese stropită la măse... Înțelegă domnia-voastră că Dumnezeu n'a făcut pe boeri ca să stea în picioare pe cănd măncă mojicii; de, începusem eu să cam *steaua horisi*, când deodată să-azi un zgromot mare despre sat. Prinse de veste că la cărciumă au călcăt hoții și ventau oamenii armăți cu surci și cu bâte, făcând larmă mare... Tâlharii însă nu se eliberau... zgromotul creștea mereu; dar doar înă strigănd mai tare ziceau în gura mare: „Măi oamenilor, cătașă de treabă! Mergeți pe la casele voastre; care aveți neveste, cu mările voastre; care nu aveți cu ale călorlașă...“ Apoi răsuvară două pistoale slobozite tot odată în vînt și bărbăți, femei, copii, toți tăcură... Hoții din odaie își căutau de lăre și de mânare; peste mușin însă alte strigăte se auziră, împreună cu împuşcături. Fugării luate într-ajutor mai multă lume și veniau de astă dată cu o larmă groaznică. Strejile strigă: „Ești!“ La aceste cuvinte căpitănu sări peste masă cu aşa multă furie, încât mă trânti pe jos. Până să n'apucă să mă așeză bine pe picioare, toți dăse năvală afară și sta pe prispa dinaintea ușii. Huetul se făcuse așa de mare încât socotă că toată cărciumă era cuprinsă de gloață; șascsprezece focuri răsună de rând și se făcu iarashi tăceră. De astădată tâlharii se înapoiau în odaie, își umplură armele și se pusseră iarashi la masă...“

„Ia spune, boerule, întrerupse

aci unul din ascultători, te aud povestind multe și mărunte; dar despre bușelile ce vei fi căpătat și domnia, în vămășag nu șomenești de fel...“

— Să mă ierți, domnia ta ești n'ami căpătat nimic. Drept să spun că mă prins și pe mine mirarea cănd m'ami văzut săcăpat teafără printre picături.

Dar tâlharii erau veseli și foarte mulțumiți de prada zilei; nu le a mai statut să se lege de mine... După o jumătate de ceas el încălcăra, ca să iasă din sat; dar tocmai la capul satului era o cărciumă în bordeiu, ce-o ținea un Muscal anume Ivan... Doi turci se odihneau acolo... Auzind împușcăturile, el socotiră pagână că este vre-o nuntă în vecină, măcar că era în postul Sân-Îacovul; spusă ră lui Ivan să meargă să văză ce e păfară și iar se culcă. La o fugă de călă sat Ivan se întâlnește cu hoțul.

— „Să-ți fie noaptea bună, bădită, zise unul lui Ivan, dar cine ești tu?“

— „Ivan cărciumarul, mă duce în sat să văd ce-î păcolă...“

— „Dar pe la tine ce veste, băde Ivane?“

— „Ce să fie? Nimic. Ia doar turci aui mas la mine la adăpost.“

— „Fă-te îndărăt acasă!“

Hâlharii deteră pînteau cailor, săzând și Ivan să-ștă urmeze calea sau să se întoarcă, după plac. La cărciumă pomenită, el descalicări și trăseră cu urechea; nu se auzia alt zgromot decât hătaia unei mori ce era mai departe de o svârlitură de pușcă; la moară lucia o zare de lumină; alături de la postea tot era tăcere și noapte mândră din luna lui Iunie. Hoții s'apreciară de bordeiu și văzând ușa deschisă îndemnătu unu pe alii să intre mai întâi, căci se temeau de vre-o cursă; dar Ion, cumnatul căpitănușului, cel cu binisul de căpătate, apucă înainte și după el merg cu toții. Ardea înăuntru un fel de candelă ce dăbia lumina; pe pat dormiau duși amândoi turci, cu armele lângă dânsii; unul bătrân și celulalt Tânăr, ca de vre-o 19-20 de anișori. Hoțul cu binisul lăudă mai întâi armele, apoi ridicănd de urechi pe turcul cel Tânăr și dete pe mână unu tovarăș de aii săi, care îl trece altuia, și astfel biciul băiat, până să n'apucă să se trezi bine din somn, se pomeni mort „fără d'a zice nici kark!“ Turcul cel bătrân, deși dormia ca un turc, dar Ion nu numiri tot așa de bine cu dânsul; era mai tăbătan, mai voinic turc, și șiret: căci simțind unde vor să aducă treaba, el se lăsă greu de picătă pe jos și amagi într-astfel pe ucigaș. Nu știau dacă văd spus că, osebit de pistoalele și cuțitele ce tâlharii purtau la brău, apoi mai aveau și căte unele legate cu găitan de fir și animate de găt, ca să le fie într-ună scăpare din urmă... Pe cănd sta de se luptă Ion cu Turcul, acesta, răsturnat pe jos dete cu mână peste pistolul hoțului, care se legăna de gătul lui, și apucându-i fără veste il slobozi în pîntecele tâlhărușului...“

Lovitura fu teapănă, căci glonțul străbatând pe Ion se înspuse într-un tovarăș d'ăi lui. Ion șovăi și căzu jos... Tâlharii se pătrunseră de groază și Turcul se furișă și fugi afară... Ion se văză infăsurat în binisul lui... „Cumnațe Ioane, și strigă căpitănușul, stăpănește-ți firea... lasă că te-om răzbuna!“ Precum zise, așa și făcu. Turcul speriat, neștiind încotro săpucă, dăse fuga spre focul ce se vedea la moară; dar în raza luminii hoții dău cu puștile și cu pistoalele întrinsul ca la senin. Ametit de frică și cătând tot la moară, Turcul căzu în scoul morii și roata îl ridică zdrobit și sangerat. Acum cel puțin se credea el săcăpat, dar oamenii de la moară, deșteptându-se din somn de atâtă lăsat, oră că au socotit că-ștă vre-o statie, oră că au crezut că-ștă vre-un hoț, se repeziră cu ciomagile pe dânsul și-l uciseră de tot... Peste un ceas morii și Ion... Ceata își urmădrăunul înainte; când se revărsa de ziua, ca trece hotarul măruntesc, unde morii

de oboselă și de pierdere de sânge celulalt hoț ce se rănise... Căpitănu și tovarășii lui plătiră moartea celor doi soți, ueigând un biet om nevinovat, și se dusere încale lungă pînă dincolo de Craiova... Nu știa ce se mai făcu căpitănu și ceata lui...“

Istoria fusese eam lungă, mai ales că și mie mi-ai săcăpat din minte multe din amănuntele ei. Unsprezece ceasuri sunase și mai toți ascultătorii se apropiaseră de usă, cu săpeile și eu căciulile în mână (la Focșani pălăriile se obișnuiesc numai Dumineca și zilele de sărbătoare). Povestitorul lăudă săpca în mână, dar pe pragul usii el sfârșit într-astfel istoria.

— „Să vă mai spui însă că ești, rămâind singur — căci trebuie să știi că toți țărani fugiseră unul după altul — mă pusei pe gânduri, aprinsei un foc mare-nmare, întins un covor dinainte și mă lungit.“

— „Ce veste, domnule Neamțule?“

— „Până să nu intru în sat n'ami întărit cu o ceată de oameni călări, cari mi-ai cerut pipă.“

— „Ei, și-ai dat-o?“

— „Ba ești, n'ami vrut și m'ami pomenit cu gărbace pe obraz...“

— „Mulțumește lui Dumnezeu că-ștăpănat cu atâtă. Aceia erau hoții; acumă ieșiră d'aci din cărciumă, unde a jăfuit o sunedenie de oameni.“

— „Ah! mein Gott, strigă Neamțul și fără să-ștăpănească ce-î mai spunești, și-a luat geanta și bățul să pornit Namțul ca o săgeată.“

Mi-am getrecut restul noptii foarte liniștit. La aceste cuvinte bătrânul zise „bună seara“ și ieși.

Vorbă de pomană la moșneagul acesta, îmf zise îspravnicul, după ce ieși bătrânumi boer. Așa are el obiceiul să tot spună la se cături.

Nu eram cu totul de părere d-lui îspravnic... dar starea mea de osindit politic nu mă era să am părăzi deosebite. Dădui din cap cu un zâmbet de învoie, și cu capul plin ca o hanită de aceste povestiri mă dusese să mă culc...“

Seara de azi și patul de eri vor rămâne ca amintiri plăcute.

(Va urma)

CUGETĂRI

„Să-mi fie oare greu să merg înainte“, zicea Kepler într-o cuvântare a sa, „dacă oamenii nu vor să știe nimic de descoperirea mea? Când Atotputernicul a așteptat șase mii de ani un om, care să vadă ceeace El făcuse, așa pot să aștept și eu două sute de ani un altul, care să înțeleagă ceea ce eu am văzut!“

Ateistul rătăcește pe căl greșite, și totuși există un pic de adevăr în el.

Dacă idealul, adevărul și bunătatea, se spulberă și nu mai rămâne nimic din ele de căt un curat egoism și lăcomie, atunci el, omul, nu mai poate trăi, și destinul, măma cea mai bătrână a Universului, îl osândeste fără milă la moarte. În mod ciudat născoceste el atunci o usoară și plăcută filosofie de a bea și mâncă și în timpul orelor de cină și iar de cină pe cări le numește ore de găndire, el zice: „Suflete, alibi curaj, căci ferice de tine și că ești un suflet de vultur“, și mai în totdeauna înainte ca el să prindă de veste, e cuprins de dureri — în ghiarele desnodămantului fatal.

Vrei o dovadă de existența lui

Dumnezeu? Un Dumnezeu de dovedit! Cea mai mică și din urmă creațură își dă osteneala să probeze nemărginirea infinitului! Dar asta înseamnă a schița un desen, care să cuprindă în el — nemărginitorul Univers, în care, Dumnezeu trăește, cădește și există!

La ce această fugă nebună după banii? Iată, ești, chiar de năști căstiga niște cinci parale, nu o să intru în iad. Există însă și un altfel de iad, — asta mi-a spus-o cineva odată.

Prietenul meu! Toate discuțiile și zgromotele au numai o viață serioasă, nebună și neadevărată. Numai singura și curata faptă, pe care tu o faci cu credință, numai ea este vecinică, ea și Atotputintele, creatorul lumilor.

Singura fericire ce-o cătușă un om odată, era gradul de fericire, care să da putință să facă munca sa. Nu „cănu” nu pot să mănușească ci, „cănu” nu pot să muncesc! Era refrenul tuturor tanăruiilor oamenilor întelepti. Cu drept cuvânt, singura nefericire a unui om e de a nu munci, de a nu putea împlini datoria sa de om. Vezi, că ziua trece repede, viata deasăjderă și noaptea vine, în care nimănui nu poate face nimic.

Omul e trimis pe pământ nu să se îndoiască ci să muncescă; scopul omului — așa stă scris încă de mult — este acțiune și nu gândire. În toate timpurile de perfecționare, gândirea era numai tabloul și simbolul spiritual al activității și filozofia există numai în poezie și religie. Și totuși, cum poate ea, activitatea, să dispară, cum poate să lipsească tocmai acum în această fază de neperfecție? Omul stă — pentru a zice astfel — în centrul Naturei; existența sa este o clipă în vecinicia timpului, ființa sa, un punct în infinitul spațiului. Cum să nu se întrebe el de căi: Ce sunt eu? Dincotrovin? Și dincotromăd? Și cum de-ar putea ei să capete la aceste întrebări alte răspunsuri, când prin aluzii superficiale în parte, prin făgăduel și măngăeri pretenoase pe de altă, se obieinuște să le audă de la o mamă, ce cauță să le ascundă copilului naiv și curios?

Boala Metafizicii este continuă. În toate timpurile ies la iveauă sub nouă forme aceste întrebări asupra morții și nemurirei, originei răului, libertății și necesității, și într-o trebue să renasă din timp în timp încercarea de a ne crea o teorie a universului. Dar văz! Totul e în zadar! Căci, ce teoremă a Nesfârșitului ar putea fi stabilită în întregime într-un anumit fel — prin sfârșit?

Ce deosebire e, dacă tu ești sau nu fericit? Ziua de astăzi trece în eră. Toate diminetile devin eră și atunci, nu mai rămână niște întrebări pentru fericire, dar rămâne o altă. Da, rămâne cel puțin pentru tine însuți un remediu sufletesc, că îndată ce du-riște tale aș dispărut în eră, devin pentru tine bucurii. Așupra acestui lucru, tu nu știi, ce anume har dumnezeesc, ce putere divină, inexplicabilă, zac în ele. Tu o să vezi însă aceasta după mai multe zile, când o să devii mai înțelept.

Noapte este în lume și o să fie încă multă vreme, până când să se facă ziua. Noi pribegim în mijlocul ruielor apuse ce ard înăbusit și soarele și stelele cerului au dispărut într-un timp îndepărtat, iar două fantome nemăsurate: ipocrizia și ateismul, cu ingrozitoarea poftă de senzualitate, se mândresc pe întreg pământul, pe care-l fac proprietatea lor. Ferică de acel ce dorm, pentru cără existența este un somn ușor!

Trad. de Nicolae Michail.

Ilustrația noastră colorată Pătrunderea torpiloarelor italiene în Dardanele

Comandantul suprem al flotei italiene, amiralul Viale, aflând prin niște informatori speciali că mai multe contratorpiloare turcești hotărâseră să ieșă în noaptea de 5 spre 6 iulie în Dardanele spre a mina cuirasatele italiene din Arhipelag, luase numai decât măsuri de precauție, însărcinând 5 torpiloare mici să supravegheze intrarea Dardanelor. Aceste torpiloare erau *Spica*, *Centauro*, *Astore*, *Climene* și *Persico*. Comanda lor fu încredințată unui brav marină, căpitanul Enrico Millo, care se imbarcă pe *Spica*.

In noaptea de 5 spre 6, moica escadră de torpiloare încrucișă în fața Dardanelor, așteptând eșirea camadelor turcești. Cum însă acestea nu apărău de loc iar în noaptea era foarte intuncoasă, îndrăznește comandant concepu planul de a înainta în strămoare, spre a face o recunoaștere și a mina eventual el flota turcă, ce se află, precum se știe, încă de la începutul războiului, ascunsă în Dardanele.

Si astfel cele 5 torpiloare, cu focurile stinse, înaintă în strămoare, navigând alături de coasta europeană, a peninsulei Gallipoli. Singurul semnal între torpiloare era o mică lampă verde sub apă, invizibilă gardianilor din forturi. Curagioasa escadră înaintă în linie douăzeci de kilometri, până la înălțimea portului Cianak. Aici strămoarea e largă doar un kilometru jumătate și se ridică două puternice forturi, Sultanul Kali, pe coasta asiatică, și Kild Bahr pe cea europeană. În acest punct sunt strășnice opere de apărare turcești prevăzute cu artillerie modernă, cu reflectoare și alte accesorii. Reflectoarele celor două forturi semnală imediat prezența torpiloarelor italiene; se dău alarmă și un foc năpraznic se îndreptă spre îndrăzneață flotă italiană, care însă cu o iuteală vertiginoasă își continuă drumul nădăjduind să ajungă curând până în baia Nagare, unde se știe că e ancorată flota turcească. Sub ploaia de obuze cele 5 torpiloare își urmară calea încă 7–8 kilometri până la Bokkali Kaleh, în fața băilei Nagare. Dar aci mica și eroica escadră italiană nu mai putu continua, căci se izbi de niște cabluri de otel, puse pentru apărarea flotei otomane, de atacul vaselor inamice. Cablurile erau dese ca o rețea și torpiloarele italiene nu aveau putință să le taie. Astfel comandantul Millo văzu că trebuie să se mulțumească a privi la cățăva kilometri numai flota inamică și că în neputință de a-i cauza vre-o pagubă e mai prudent să se întoarcă. Cu un sânge rece extraordinar, — căci știa că are să facă din nou aproape 30 kilometri prin focul dușmanului, el ordonă întoarcerea și cele 5 torpiloare apucără drumul spre Arhipelag, în aceias ordină în care veniseră, tot cu luminile stinse așteptându-se în fiecare moment să fie cufundate de obuzele turcești.

Dar un noroc extraordinar a însoțit pe eroicii marinari italieni, căci toate 5 torpiloarele au scăpat neatinse și s-au intors la Stampalia, unde căpitanul Millo a raportat cele întămpinate amirațului Viale.

CITIȚI Aventurile Unui Călugăr

Mic roman instructiv pentru toți
Depozit Librăria Națională,
Socek, Alcalay. Sfetea și la
toți depozitarii de ziare.
Prețul lei 1,10
cu porto pentru provincie

MOTO-REVE Motocicletă

CU ELECTRO-MAGNET 2 CILINDRE 2½ H.P.

ULTIMA
CREAȚIUNE
cea mai perfectă, ușoară,
resistentă, bine construită.

Economie din
toate punctele de
vedere.

Preferată pentru drumurile noastre

In ultimul timp s-au vândut 4
Moto-Réve model 1912:

- 1 de lux 3 H. P. la d. Sache Daniel
- 1 » » 3 H. P. » » Efimiu
- 1 de 2½ H. P. » » A. Radovici
- 1 » » H. P. » » Moisescu

Toți din București.

Reprezentant și depositar

G. MAGNANI

Str. Popa-Tatu 71

BUCHARESTI

TELEFON 23/72

MARE DEPOSIT DE BICICLETE

la „Française“ (Marca Diamant)

Bicicletă foarte rezistentă învingătoare a marilor premii din Circuitul Muntenei 1910–1911

Prețul: LEI 150 în sus

Căsar & Minka

Crescătorie și întreprindere de
Câini de rasă

ZAHNA (Prusia) recomandă
CÂINI de rasă cea mai nobilă

Câini de pază, de rasă renumită, și de companie, precum și toate felurile de **câini de vânătoare**, de-a marele câine **Uiner Dogg** și de munte până la **câțelul cel mai mic de casă**. Prețul curenț ilustr. gratis. *Față expediție în toate părțile lumii în orice anotimp. Expoziție permanentă în navă Zahna.*

VAPSEA DE PĂR RAPID

GARANTAT ABSOLUT
NEVĂTĂMĂTOARE

Văpsește imediat părul cărunțit sau alb, în negru, brun, castaniu sau blond într'un mod atât de perfect și de natural încât nu se cunoaște de loc că părul e văpsit. Întrebăntarea mai simplă și mai ușoară ca la orice altă văpse de păr.

Prețul lei 2.50. La nemulțumire se returnează imediat costul.

BONBOANE ORIENTALE

Parfumează adă
rabil gura

și distrug ori-ce miros urât al gurii provenit din tutun, dinți stricăți sau stomac deranjat.

Cutia 50 banii la drogerii și farmaciile Observați marca **Semiluna cu stea**, singure veritabile.

FLORA

CREMA
PUDRA
SAPUN
POMADA
Capilogen
(Apă de păr)

TUSEA cea mai rebelă, bron-
sitele acute și cronice,
tusea măgurească, vindecă sigur

Pectosin
Iteanu

Sticla lei 3.— La droguerii și farmaciile

PURGEN
PURGATIV IDEAL
cu renume universal

De o eficacitate absolută. Cutia
cu 25 pargative lei 1.50. Observați că fie-
care pastilă să aibă inscripția: **PURGEN**
BAYER, singurul veritabil.

Anemia (lipsă sângelui), clorosa, neu-
rastenia, histeria, slăbiciune
generală, vindecă

Hemofer
Iteanu

recomandat de prof. dr. Bucelius, prof.
dr. Leonte, prof. V. Negel, Iași, și
alții, ca unul din cele mai puternice recon-
stituante ale corpului slabit. Sticla lei 4.

DURERI REUMATICE
Neuralgii, migrena,
durere de cap și de dină
vindecă sigur

PASTILELE
Neuralgine Jurist
Un flacon 2.50

La droguerii și farmaciile

NOUILE MARI PREMII

CE SE VOR OFERI DE ZIARUL

„UNIVERSUL“

ABONATILOR SĂI LA TRAGEREA DIN LUNA NOEMBRIE, 1912

O splendidă Vilă la Sinaia

VILA NICOLAE, construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai pitorească din localitate.

UN ELEGANT DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, al 8-lea dormitor furnizat pentru premile noastre de *Industria metalică „Marcu”*, Bulevardul Elisabeta, No. 8

O GARNITURA MOBILA DE BAMBU PENTRU SALON

compusă din: 1 canapea, 4 scaune, o masă, o consolă cu oglindă, 2 piedestale cu 2 vase japoneze, cumpărate de la marele magazin E. A. Pachet, Bulevardul Elisabeta, No. 15 (Hotel Principe).

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn *Marin V. Ganea*, sot: Mihai-Brăvul, 37 și str. Șerbănică, 10. Sucursala cal. Victoriei, 107.

Una sufragerie modernă

compusă din: 1 bufet cu marmoră, Sf. Ana, cu geam de cristal pictat, cu oglindă; 1 masă pentru 12 persoane și 6 scaune tapisate și imbrăcate imitație de piele, cumpărate de la marele magazin de mobile *„Compania Americana”*, strada Carol, 74, vis-a-vis de piața de flori, lângă Hotel Dacia.

Una bucătă pânză de borangic alb, de 9 metri; **una bucată pânză** idem, frez, de 4 metri; **Una bucată pânză** idem, bleu, de 5 metri. Cumpărate de la Expoziția Casei Școalelor.

Un serviciu de ceasuri, de metal alb fin, argintat și găranțiat, încrustat cu negrește, compus din: 1 tavă frumos ciseată, cu mânere, și 12 pahare într-o formă nouă și elegantă. Acest serviciu este o podobă pentru orice casă; **O fructieră** de metal fin argintat, înaltă de 50 centimetri și având 3 glastre pentru fructe și un vas pentru flori; **O fructieră** de metal alb imitând exact argintul vecchiu, înaltă de 37 centimetri și având un vas mare de cristal pentru fructe. Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de ceasornice și bijuterii en gros și en detail *Fratil A. & I. Röller*, București, str. Smârdan, No. 35, etajul I.

Un serviciu de cristal pentru înghețată, compus din: 1 cupă mare și 6 farfurioare montate în metal argintat *Christofle V. F. P.*; **Una pungă de argint** veritabil ex-
dată; **Una fructieră** de metal, argintată, cu 6 cupă de metal cu lama aurită, pentru desert. Toate aceste obiecte au fost cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterie *Th. Radivon*, Bulevardul Elisabeta, No. 8 bis.

Un gramofon cu 6 plăci perfecțion, 1 mandolină italiana, 1 muzică de masă cu manivelă, cu 6 cântece, 1 guitară franceză. Toate acestea cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de muzică *N. Mischnoziky*, furnizorul curței regale, strada Colței, No. 7, București.

Una bicicletă elegantă *„Sport”*, cu roată liberă și sănătate prin contra pedalare; **Una pușcă** de vânătoare cu două țevi, țevile de oțel *„Bayard”*, din renunțata fabrică de arme *„Pieper-Bayard”*. Această armă are patru zăvoaie de siguranță, ieava stângă choke-bore și poate întrebuița atât pulberea neagră, cât și pulberea sără fum. **Una carabină** semi-automatică de mare precisiune *„Pieper”*, cu grilă garantat precis. Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete *B. B. Zisman*, furnizorul curței regale, 44, calea Victoriei, București.

Una mașină de cusut marca Compania Americana, calitate superioară; **Un gramofon**

marca Melodion, Carmen Silva, cu două arcuri remontabile în timpul mersului, cu 6 plăci marca *Premier record*. Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mașini de cusut, gramofone și biciclete en gros și en detail *Compania Anglo-Americană*, strada Carol 50, București.

Un ceasornic de aur, 14 carate, cu trei capace, pentru dame, marcat de Stat; **2 servicii** de argint pentru ouă, compuse fiecare din cale trei buoșii, într-o cutie foarte elegantă; **Una pendulă** elegantă și modernă. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de încredere *„Ceasornică Colței”*, București, strada Colței, No. 34.

1 armonica italiana, 21 clape, 8 basuri și tonuri de oțel; **1 vioară fină**, cu cutia ei; **1 pelerină** de ploae, portativă pe ambele părți. Toate acestea sunt cumpărate de la *„Compania Generală”*, mare biurom de importație, strada Smârdan, 29, etajul I.

2 ceasornice de aur pentru dame; **Două ceasornice** de aur cu căte trei capace pentru bărbați; **sease ceasornice** de argint; **sease ceasornice** de metal fin argintat, cu căte trei capace; **trei ceasornice** de metal imitând argintul rusesc; **5 coliere-lanțisoare** pentru gât, de argint veritabil; **una geantă** de alpaca veritabilă.

2 costume de haine (saco), după măsură și alegerea stofei, care se vor confectiona de cunoscuta croitorie *Jaques Grimberg*, strada Academiei, No. 23.

Un serviciu de oțel și undelemn de alpaca veritabil, fin argintat și conținând 3 piese de cristal alb: una de oțel, una de undelemn, una de muștar, una de sare și una de piper, pe un suport de metal de toată frumusețea.

Una mașină mare de bucătărie *„Ideal”*, cu 4 ochiuri, din lemn și solid construită, cumpărată de la cunoscuta fabrică de tinichigerie *Mihail D. Botez*, București, calea Văcărești, 142.

0 colecție de legi, compusă din 5 volume, de la d. *Ghețu*, calea Dorobanților, 100; **una mașină** de călcat pentru croitorie, sistem *Sol-Pep*; ultima perfecție; **o vulpe** de teracotă; **20 placătă** argintate, reprezentând pe Regele și Regina.

Alătura de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din *Memorii Regelui Carol I al României* sau un volum din cărțile ce apar în editura ziarului *„Universul”*, tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonație sunt acelești: Pe un an lei 18; pe 6 luni lei 9.15; pe 3 luni lei 4.65.

Pentru concursarea la prețurile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cel pe sease luni 15 și cel pe trei luni, 5.

Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri, pentru tragerea următoare.

Administrația *„Universul”* nu întrebuintează incasatori.

Plata abonamentelor se va face direct la casa administrației ziarului, prin mandat postal sau personal.